

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-१ (Sem_2)

प्रश्नपत्र-८

गुणाः - ७०

विषयः - धर्मशास्त्रम्

CE 1.2.4

समयः - ११:०० तः ०२:००

दिनाङ्कः - 26/04/2016

सन्दर्भग्रन्थः - मनुस्मृति - अध्यायाः - ३-४

विभागः - १

- प्रश्न-१ द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भप्रसङ्गपूर्वकं भावार्थो लेख्यः । ०८
१. गुरुणाऽनुमतः स्नात्वा समावृत्तो यताविधि । उद्यहेत् द्विजोभार्या सवर्णा लक्षणान्विताम् ॥
२. ऋषियज्ञं देवयज्ञं भूतयज्ञं च सर्वदा । नृत्यज्ञं पितृयज्ञं च यथाशक्ति न ज्ञापयेत् ॥
३. ब्राह्मो दैवस्तथैवार्षः प्रजापत्यस्तथाऽसुरः । गान्धर्वो राक्षसश्चैव पैशाचश्चाष्टमोऽधमः ।
- प्रश्न-२ एकस्य स्विस्तरेणोत्तरं लिखन्तु । ०८
१. अतिथौ संप्राप्ते सति कया रीत्या सत्कारः करणीयः - इति ग्रन्थोक्तदिशा वर्णयत ।
२. पञ्चमहायज्ञान् यथाक्रमं वर्णयतु ।
- प्रश्न-३ टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४
१. शुकन्यालक्षणम् ।
२. ब्राह्मविवाहलक्षणम् ।
३. पितृकार्यवर्णनम् ।
४. कीदृशी कन्या नोद्वहेत् ।
- प्रश्न-४ पञ्चानाम् एकवाक्येन उत्तरं लिखत । ०५
१. श्राद्धमित्यस्य कोऽर्थः?
२. ब्रह्मयसः अर्थात् किम्?
३. स्वधेति कदा वक्तव्यम्?
४. कः विवाहः न करणीयः?
५. हव्यसम्पदः लिखत ।
६. सुपात्रब्राह्मणाय दानस्य किं फलम्?
७. रात्रौ कृतश्राद्धस्य का संज्ञा?

विभागः - २

- प्रश्न-५ द्वयोः व्याख्यानात्मकमुत्तरं लिखत । ०८
१. सन्तोषं परमास्थाय सुस्वार्था सज्यतो भवेत् । सन्तोतोषमूलं हि सुखं दुःखमूलं विपर्ययः ॥
२. नाप्सु मूत्रं पुरीषंवाष्ठीवनं वा समुत्सृजेत् । अमेध्यलिसमन्यद्या प्रयतात्मनाम् ॥
३. मङ्गलाचारयुक्तानां नित्यं प्रयतात्मनाम् । जपतां जुह्वतां चैव विनीपाती न विद्यते ॥

प्रश्न-६	एकस्य सविस्तारेणोत्तरं लिखत ।	०८
	१. गृहस्य ब्राह्मणधर्मान् निरूपयत ।	
	२. ग्रन्थोक्तां श्राद्धविधिं निरूपयत ।	
प्रश्न-७	टिप्पणीमेकां लिखत ।	०२
	१. श्राद्धाधिकारी ।	
	२. ऋतुकालात् शुद्धिः ।	
प्रश्न-८	द्वयोः लघूत्तरं लिखत ।	०२
	१. नरकनामानि लिखन्तु ।	
	२. ब्राह्ममुहूर्तमर्थात् कः समयः?	
	३. पञ्चयज्ञाः के सन्ति?	
विभागः - ३		
प्रश्न-९	द्वयोः ससन्दर्भप्रसङ्गवर्णनं कुरुत ।	०८
	१. वेदमेवाभ्यसेन्नित्यं यथाकालमतिन्द्रियः । ते ह्यस्याहुः परं धर्ममुपधर्मोऽन्य उच्यते ।	
	२. चतुर्थमायुषो भागमुषित्वाद्यं गुरौ द्विजः । द्वितीयमायुषो भागं कृतदारो गृहे वसेत् ॥	
प्रश्न-१०	एकस्य सविस्तारेण उत्तरं दीयताम् ।	०८
	१. ब्राह्मणानां नित्यकर्मवर्णनं तत्फलञ्च ।	
	२. अनध्यायतिथयः वेदाध्ययनफलञ्च ।	
प्रश्न-११	टिप्पणीद्वयं लिखत ।	०४
	१. मनुस्मृतेः वैशिष्ट्यम् ।	
	२. मानापमानप्रकरणविवरणम् ।	
प्रश्न-१२	पञ्चानां लघूत्तरं लिखत ।	०५
	१. श्राद्धे प्रशस्तवस्तूनि कानि?	
	२. श्राद्धसम्पदः लिखत ।	
	३. यमाः कति सन्ति?	
	४. कः मोक्षाधिकारी वर्तते?	
	५. कीदृशं दानम् अधमं कथ्यते?	
	६. श्रीकामः किं किं वर्जयेत्?	
	७. केषामन्नं न भोक्तव्यम्?	